

Mellemspil

Det kan ikke være rigtigt, at mennesket skal tilbage til naturen. De produkter, der er skabt, og den teknik, der er udviklet, nyder alle godt af. Problemet er ikke, at mennesket skaber sin egen verden. Det er menneskets status i forhold til verden, der skal ændres.

Naturen er blevet omformet til noget mere brugbart. Det menneskelige potentiale har skabt nye strukturer og mere fungible rammer at udfolde sig i. Planlægning betyder, at man ikke længere i så høj grad er overladt til tilfældighedernes spil eller naturens luner. Blandt goderne kan nævnes: boligen, der garanterer et stabilt miljø; lægevæsenet, der når stadig længere med helbredelse og forebyggelse; og medierne, der trods alt er med til at forklare og problematisere omkring samfundets kompleksitet.

Det hele er blevet meget mere kompliceret. Mulighederne er også vokset. Mennesket har, hvis det selv vil, en enorm frihed i mange retninger. Fritiden er i dag langt større end tidligere. Det er bare de færreste, ^{der} gør sig mulighederne klart.

I foregående kapitel er det forklaret, hvordan man bedst muligt bruger sin fritid. Arbejdspladsen er som regel en hæmsko for udfoldelse, selv om der også her er kritiske røster og undertiden skabes et godt miljø. Ideelt er naturligvis, hvis arbejdsprocessen er lystbetonet og båret af engagement. For overhovedet at komme videre med sig selv er det bedst at starte der, hvor det er muligt. Og fritiden kan man til en vis grad selv disponere over.

Realisering er at få alle niveauer med

I enhver udviklingsproces går der nemt noget tabt. Når der satses i en bestemt retning, sker det ofte på bekostning af noget andet. Det andet er i den konkrete sammenhæng mindre betydningsfuldt, eller der er ikke plads til det, eller tid.

Hvis det efterladte ikke tages op senere og er organisk forbundet, bliver udviklingen skæv. Derfor opstår den økologiske debat. Den er blot ét af mange udtryk for krisetilstanden i dag, som vistnok rammer alle mennesker. Skylden er teknikkens eller kapitalens, eller den er menneskets holdning.

Balancen forsøges opretholdt med mere lovgivning og indgreb på alle livsfunktioner. Løsningen er både kunstig og uorganisk.

Den organiske helhed vil aldrig kunne underkues. Når der ses bort fra den, eller den holdes nede, viser den sig samfundsmæssigt som strejker o.l. Når individet vokser skævt, melder naturen sig med sygdomme, der tvinger det til at ændre kurs. Perversionser, dag-

drømme m.m. er også udtryk for forbrængt natur.

Menneskets privilegium er at kunne skabe nye helheder, at kunne sætte sig mål og stræbe efter dem. Det indebærer imidlertid faren for at foragte eller se bort fra den oprindelige helhed.

En mand gifter sig, fordi han er forelsket. Ikke længe efter forsvinder den gamle kammeratskabskreds. Og efter nogle år sidder han indskruppet tilbage med sin ægtefælle. Den eneste glæde er, når de mødes med andre par og drikker rødvin.

Situationen er karrikeret, men ikke så fjern fra virkeligheden. Et typisk eksempel på, hvordan man glemmer at tage højde for sider af sig selv, og hvordan det påvirker den del, der er aktualiseret. Der var glæde ved at være sammen med vennerne. Lykken var at være sammen med den, man var forelsket i. Og der er også glæde i ægteskabet, hygge ved samværet med de andre par.

Når en tilværelse som denne skrumper ind, skyldes det, at personen glemmer væsentlige sider af sig selv. Han opfatter ægteskabet som en institution, der varetager alle behov. Identifikationen begrænser livskvaliteten. Den blokerer såvel fortid som aktuelle muligheder.

I stedet for at isolere sig og hænge fast i bestemte former skulle manden prøve på at blive fleksibel. Måderne at åbne for sig selv er beskrevet i foregående kapitler. Mere konkret skulle han prøve at finde ud af, hvad han har forsømt fra sin ungdom, eventuelt gentage det forsømte.

Der er altid problemer forbundet med selvrealisation. Omverdenen vil protestere. Bliver man stemplet som en særling, fordi man forsøger andre veje, får man svært ved at bevare sin sædvanelige rytme. Den er der som regel også mening og glæde ved.

Denne mand ønsker at bevare sit ægteskab, men vil også have sin ungdoms glæde tilbage. Han vil ikke tilbage i sin gamle tilstand, men ønsker at udvide sine muligheder, at skabe en større og bedre helhed. Han får brug for snilde.

Realisation er at få alle niveauer med. Man starter i en lille cirkel, åbner for en ny. Problemet er at bevare helheden. Det nye synes uforeneligt med det, der er. Sådan vil det være i en periode.

Overgangstilstande er vanskelige at administrere. Både en selv og de andre har svært ved at acceptere de nye sider, der kommer frem. Så længe de ikke er tilstrækkelig rodfæstede, er de i fare for skibbrud.

Manden får brug for sin omtanke. Måske er han bedst tjent med at tie og ikke at involvere andre for tidligt.

Alt nyt er skrøbeligt. De vækstprocesser, der sættes i gang,

idet vores mand åbner for mulighederne i sig selv, skal behandles varsomt. De kan sammenlignes med et lille barn eller en kimplante. Han må ikke tillade nogen at træde på de friske skud.

Det nye starter altid som noget mindreværdigt. Noget der har været holdt borte, evt. ved opdragelsen. Får det imidlertid lov til at udvikle sig, at udfolde sig, bliver det stærkt. Det vil styrke personligheden og give muligheder for at inddrage flere sider. Jo mere af sig selv der bliver opdyrket, jo mere rigt og nuanceret bliver livet og virkeligheden.

Træets frugter

Mennesker påvirker hinanden, farver hinandens virkelighed.

Parforholdet er nævnt som et taknemligt eksempel. Af menneskelige relationer er ingen vel så komplicerede som et parforhold. Intetsteds florerer projektioner som her: forventninger, rollespil, hvad den anden kan tillade sig. I fredstid er det ikke tydeligt. Men opstår der et brud på helheden - den ene skejer ud eller prøver noget usædvanligt - viser det efterfølgende samvær, hvor lidt parterne egentlig kender hinanden, hvor lidt de i grunden accepterer hinanden.

De intime relationer er de bedste mål for, hvor langt man er kommet med sig selv. Manden, der prøver at finde ud af sig selv, møder også den første modstand fra sin kone: Det plejer du da ikke at gøre! - Er du ikke ved at blive mærkelig? - Det kan man da ikke! - Elsker du mig ikke mere?

Mennesker, der mødes, ændrer på hinanden. To personer er som to helheder. Når de igen forlader hinanden, vil begge helheder være forandret. Måske er det ikke mærkbart eller overhovedet relevant, men en udveksling vil der ske.

En autentisk person vil provokere det autentiske frem i den anden ved sit nærvær. Den anden oplever det ikke sådan, men projicerer sit eget ukendte over på ham: Han er da en sær en!-eller: Hvor er han spændende!

Det er ikke nødvendigt at kende sig selv for at udstråle en positiv atmosfære. Det er holdningen, der afgør, hvordan ordene og handlingerne bliver modtaget, og hvordan man selv har det. Holdningen har man altid selv indflydelse på, selv om den er styret gennem opdragelse og samfund.

Det er ved at ændre holdning, at man ændrer sig selv. Individets holdning bestemmer, hvor meget det er muligt at få ud af livet, og hvordan samværet med andre former sig.

Træet kendes på frugterne. Der er 4 forhold, der afgør, hvordan

man fungerer.

(36)

ORD
HANDLING
HOLDNING
VIDEN

Så længe man undskylder sig: jeg er nu engang, som jeg er! eller: det er ikke min skyld, at jeg har det, som jeg har det! - sker intet. At opbygge en holdning og få en viden er et skridt i den rigtige retning. Men først i det øjeblik man begynder at formulere sig selv og at handle ud fra sin overbevisning, bliver der skred i udviklingen.

Så længe vi bliver ved med at undskylde os med normer og "sådan gør de andre også", giver vi plads for reklame, kapital og andet gøgl. Vi lader de andre gøre vold på os.

Prøv for en gangs skyld at gøre det, du inderst inde ved, er rigtigt. Gør det helhjertet og vid, hvad du gør. Så vil du snart opdage, hvordan den verden, du kender, er klistret sammen af mode og pop. Og at du i dig selv har en meget mere reel verden, som også kan berige andre. Men du skal gøre det, ærligt, uden at tvinge dig selv. Handling er basis for realitet, der dur til noget.

Vi er alle vanvittigt determineret af de samfundsmæssige rammer. De virker større, end de er. De første gange, man forsøger sig, bliver man næst slået tilbage. Derfor resignerer mange og er hellere, hvad andre vil have dem til at være.

Det er nemmere, end det ser ud til, at blive sig selv, og det er en misforståelse, at man skal omveje for at blive det. Drømmetydning, yoga og meditation er udmærkede kanaler, men de skaber næst forkerte forestillinger og nye autoriteter, nye unødvendige problemer.

Start, hvor du er. Handl oprigtigt, uden at skade dig selv eller andre. Brug dig selv. Følg de rigtige impulser. Der vil hurtigt skabes positive cirkler, også i forhold til andre.

Ligeledes med ordene. Lad dem være oprigtige. Ord påvirker kroppen og kan gøre den sund eller halt. Du er med til at styre andre med dine ord.